Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

27. jaanuar 2026 *

Sisukord

I. Õiguslik raamistik . . . 4
A. Rahvusvaheline õigus . . . 4
1. Narkootiliste ainete konventsioon . . . 4
2. Psühhotroopsete ainete konventsioon . . . 7
B. Liidu õigus . . . 7
1. Raamotsus 2004/757 . . . 7
2. Otsus 2021/3 . . . 8
3. Euroopa Kohtu kodukord . . . 11
II. Vaidluse aluseks olevad asjaolud . . . 11
III. Kohtueelne menetlus . . . 12
IV. Menetlus Euroopa Kohtus . . . 13
V. Hagi . . . 14
A. Vastuvõetavus . . . 14
1. Poolte argumendid . . . 14
2. Euroopa Kohtu hinnang . . . 15
B. Sisulised küsimused . . . 16
1. Teine etteheide, mille kohaselt on rikutud ELTL artikli 3 lõiget 2 . . . 17
a) Poolte argumendid . . . 17

* Kohtumenetluse keel: ungari.

b) Euroopa Kohtu hinnang 19

2. Esimene etteheide, mille kohaselt on rikutud otsuse 2021/3 artikleid 1 ja 2 ning ELTL artikli 288 neljandat lõiku 22

a) Otsuse 2021/3 õigusvastasuse väide 22

1) Poolte argumendid 22

2) Euroopa Kohtu hinnang 23

b) Otsuse 2021/3 artiklite 1 ja 2 ning ELTL artikli 288 neljanda lõigu rikkumine 26

1) Poolte argumendid 26

2) Euroopa Kohtu hinnang 26

3. Kolmas etteheide, mille kohaselt on rikutud ELL artikli 4 lõikega 3 tagatud lojaalse koostöö põhimõtet 26

a) Poolte argumendid 26

b) Euroopa Kohtu hinnang 28

Kohtukulud 29

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – ELTL artikkel 258 – Vastuvõetavus – Otsus (EL) 2021/3 – Euroopa Liidu nimel võetav seisukoht ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu loodud narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul seoses kanepi ja kanepiga seotud ainete kandmisega nimekirjadesse, mis on lisatud 1961. aasta narkootiliste ainete ühtsele konventsioonile (muudetud 1972. aasta protokolliga) ja 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsioonile – Liikmesriigi seisukoht ja hääletamine, mis on vastuolus liidu seisukohaga – ELL artikli 4 lõige 3 – Lojaalse koostöö põhimõte – Etteheidetava tegevuse tagajärjed põhjendatud arvamuses määratud tähtaja möödumise kuupäeval – Kestvad tagajärjed liidu välistegevuse ühtsusele ja järjepidevusele – ELTL artikli 3 lõige 2 – Ainuvälispädevus – Ühiseeskirjade mõjutamine või nende reguleerimisala muutmine – Õigusvastasuse väide, mis on esitatud kaitseargumendina – Vastuvõetamatus

Kohtuasjas C-271/23,

mille ese on ELTL artikli 258 alusel 27. aprillil 2023 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Baumgart, M. Carpus-Carcea ja Zs. Teleki,

hageja,

versus

Ungari, esindajad: M. Z. Fehér ja G. Koós,

kostja,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident T. von Danwitz, kodade presidendid F. Biltgen, K. Jürimäe, L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer ja O. Spineanu-Matei, kohtunikud S. Rodin, D. Gratsias, M. Gavalec (ettekandja), Z. Csehi ja N. Fenger,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: ametnik M. Siekierzyńska,

arvestades kirjalikku menetlust ja 15. oktoobri 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 27. veebruari 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et kuna Ungari ei järginud narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul Euroopa Liidu seisukohta kanepi ja kanepiga seotud ainete nimekirjadesse kandmise muutmise kohta, siis on Ungari esiteks rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 23. novembri 2020. aasta otsusest (EL) 2021/3 Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul seoses kanepi ja kanepiga seotud ainete kandmisega 1961. aasta narkootiliste ainete ühtsesse konventsiooni, mida on muudetud 1972. aasta protokolliga, ja 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsiooni (ELT 2021, L 4, lk 1), st otsusest, mis on talle siduv vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 9 koostoimes ELTL artikli 288 neljanda lõiguga, teiseks rikkunud ELTL artikli 3 lõikes 2 ette nähtud liidu ainuvälispädevust ning kolmandaks eiranud ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet, ning

– mõista kohtukulud välja Ungarilt.

I. Õiguslik raamistik

A. Rahvusvaheline õigus

1. Narkootiliste ainete konventsioon

2 1961. aasta narkootiliste ainete ühtse konventsiooni, mis sõlmiti 30. märtsil 1961 New Yorgis (muudetud 1972. aasta protokolliga 1961. aasta ühtse konventsiooni muutmise kohta) (*United Nations Treaty Series*, 520. kd, nr 7515; edaspidi „narkootiliste ainete konventsioon“), preambuli kaheksandas lõigus on märgitud:

„Soovides sõlmida üldaktsepteeritava rahvusvahelise konventsiooni, mis asendaks olemasolevad narkootiliste ainete alased lepingud, piiraks narkootiliste ainete kasutamist teaduslike ja meditsiiniliste eesmärkidega ja näeks ette alalise rahvusvahelise kontrolli ja koostöö nende põhimõtete ja eesmärkide saavutamiseks“.

3 Narkootiliste ainete konventsiooni artikli 1 „Definitsioonid“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Kui üksikjuhtudel ei ole otseselt sätestatud teisiti või kontekstist ei tulene teisiti, kohaldatakse alljärgnevaid definitsioone kõigile konventsiooni sätetele:

a) „komitee“ tähendab Rahvusvahelist Narkootikumide Kontrolli Komiteed [(edaspidi „INCB“)];

[…]

g) „komisjon“ tähendab [ÜRO Majandus- ja Sotsiaal]nõukogu Narkootiliste Ainete Komisjoni [(edaspidi „narkootiliste ainete komisjon“)];

[…]

j) „narkootiline aine“ tähendab mis tahes looduslikku või sünteetilist ainet, mis on kantud I või II nimekirja;

[…]

u) „I nimekiri“, „II nimekiri“, „III nimekiri“ ja „IV nimekiri“ tähendavad vastavalt nummerdatud narkootiliste ainete ja preparaatide loetelusid, mis on lisatud käesolevale konventsioonile, koos muudatustega, mida võib neis aeg-ajalt teha vastavalt artiklile 3;

[…]“.

4 Konventsiooni artiklis 2 „Kontrollitavad ained“ on sätestatud:

„1. Välja arvatud kontrollimeetmed, mille rakendamine on piiratud kindlalt määratletud narkootiliste ainetega, on I nimekirja kantud narkootilised ained allutatud kõigile käesoleva konventsiooniga ette nähtud kontrollimeetmetele, eriti artikli 4 punktis c, artiklites 19, 20, 21, 29, 30, 31, 32, 33, 34 ja 37 sätestatud meetmetele.

[…]

5. IV nimekirja kantud narkootilised ained kantakse ka I nimekirja ja nende suhtes rakendatakse kõiki samasuguseid kontrollimeetmeid ja peale selle:

a) iga pool rakendab selliseid spetsiaalseid kontrollimeetmeid, mis on tema arvates vajalikud, arvestades nendesse nimekirjadesse kantud ainete eriti ohtlikke omadusi; ja

b) iga pool võib, kui tema arvates on riigis valitsevate tingimuste tõttu rahvastiku tervise ja heaolu kaitse kõige sobivamaks vahendiks mis tahes sellise narkootilise aine tootmise, valmistamise, impordi ja ekspordi, sellega kauplemise, selle valdamise ja kasutamise keelamine, ka vastavalt toimida, tehes erandi vaid sellistele kogustele, mis on hädavajalikud meditsiinilistel või teadusliku uurimistöö eesmärkidel, sealhulgas kliiniliste katsete jaoks, mis toimuvad antud poole otsese järelevalve ja kontrolli all või kuuluvad sellise järelevalve ja kontrolli alla.

[…]“.

5 Konventsiooni artiklis 3 „Muudatused kontrolli ulatuses“ on sätestatud:

„1. Kui mõnel poolel või Maailma Tervishoiuorganisatsioonil [(WHO)] on andmeid, mis nende arvates võivad nõuda mingi nimekirja muutmist, teatavad nad sellest peasekretärile ja esitavad talle nimetatud teatist kinnitavad andmed.

[…]

4. Kui [WHO] leiab, et mingi preparaat ei saa selles leiduvate ainete tõttu olla kuritarvitamise objektiks ja ei kutsu esile kahjulikke järelmõjusid (lõige 3) ning et selles sisalduv narkootiline aine ei ole kergesti eraldatav, võib [narkootiliste ainete] komisjon vastavalt [WHO] soovitustele lisada selle preparaadi III nimekirja.

5. Kui [WHO] leiab, et mingi I nimekirja kantud narkootiline aine võib eriti olla kuritarvitamise objektiks ja kutsuda esile kahjulikke järelmõjusid (lõige 3) ja et neid omadusi ei kompenseeri olulised terapeutilised eelised, mis puuduvad teistel ainetel peale IV nimekirja kantud narkootiliste ainete, võib [narkootiliste ainete] komisjon vastavalt [WHO] soovitusele kanda selle narkootilise aine IV nimekirja.

6. Juhtudel, kui teatis puudutab mingit narkootilist ainet, mis on juba kantud I või II nimekirja, või III nimekirja kantud preparaati, võib komisjon peale lõikes 5 nimetatud meetmete vastavalt [WHO] soovitusele muuta mis tahes nimekirja:

a) viies mingi narkootilise aine üle I nimekirjast II nimekirja või III nimekirjast I nimekirja; või

b) jättes mingi aine või preparaadi mingist nimekirjast välja (sõltuvalt juhtumist).

7. [Narkootiliste ainete k]omisjoni igast otsusest, mis on vastu võetud käesoleva artikli alusel, teatab peasekretär [ÜRO] liikmesriikidele, konventsiooniosalistest riikidele, kes ei ole [ÜRO] liikmed, [WHO-le] ja [INCB-le]. Selline otsus jõustub iga poole suhtes selle teate kättesaamise kuupäevast ning pooled rakendavad pärast seda selliseid meetmeid, mida nõuab käesolev konventsioon.

[…]“.

6 Konventsiooni artiklis 8 „[Narkootiliste ainete k]omisjoni ülesanded“ on sätestatud:

„[Narkootiliste ainete] komisjon on volitatud läbi vaatama kõiki küsimusi, mis puudutavad käesoleva konventsiooni eesmärke, ja eriti:

a) tegema muudatusi nimekirjades vastavalt artiklile 3;

[…]“.

7 Narkootiliste ainete konventsiooni artikli 35 „Meetmed ebaseadusliku ringluse vastu“ punktis a on ette nähtud:

„Arvestades oma põhiseaduslikku, õiguslikku ja haldussüsteemi, pooled:

a) võtavad riigisiseseid meetmeid ebaseadusliku ringluse tõkestamise ja selle eest karistamise koordineerimiseks; sel eesmärgil võivad nad asja huvides määrata vastava organi, mis vastutaks sellise koordineerimise eest“.

8 Konventsiooni artiklis 36 „Sätted karistuste kohta“ on sätestatud:

„1. a) Järgides oma põhiseaduslikke piiranguid, rakendab iga pool abinõusid, mis tagavad, et narkootiliste ainete viljelemine, tootmine, valmistamine, eraldamine, ettevalmistamine, säilitamine, pakkumine, pakkumine kommertseesmärkidel, jaotamine, ost, müük, kättetoimetamine mis tahes tingimustel, maaklerlus, saatmine, transiit, vedu, import ja eksport, mis rikub käesoleva konventsiooni sätteid, ja igasugune muu tegevus, mis poolte arvates võib olla käesoleva konventsiooni sätete rikkumine, tunnistataks karistatavateks tegudeks neil juhtudel, kui need on sooritatud tahtlikult, samuti, et raskete kuritegude puhul oleks ette nähtud vastavad karistused, kaasa arvatud vanglakaristus või muu vabaduskaotuslik karistus.

[…]

2. Järgides poolte põhiseaduslikke piiranguid, nende õigussüsteemi ja riigisisest õigust:

a) […]
ii) tahtlik osalus mingis sellises kuriteos, osalemine mingis ühenduses sellise kuriteo sooritamise ja kuriteokatse eesmärgil ning finantstehingud seoses käesolevas artiklis loetletud kuritegudega tunnistatakse lõikes 1 nimetatud karistatavateks tegudeks;

[…]

4. Mitte miski käesolevas artiklis ei muuda põhimõtet, et kuritegusid, mida see käsitleb, määratletakse, uuritakse ja nende eest karistatakse vastavalt poole riigisisesele õigusele.“

2. Psühhotroopsete ainete konventsioon

9 Psühhotroopsete ainete konventsiooni, mis sõlmiti 21. veebruaril 1971 Viinis (*United Nations Treaty Series*, 1019. kd, lk 175; edaspidi „psühhotroopsete ainete konventsioon“), artiklis 1 „Terminite kasutamine“ on sätestatud:

„Kui ei ole otseselt teisiti sätestatud või kontekstist ei tulene teisiti, on alljärgnevatel terminitel käesolevas konventsioonis järgmine tähendus:

[…]

e) „psühhotroopne aine“ tähendab mis tahes looduslikku või sünteetilist ainet või mis tahes looduslikku materjali, mis on kantud I, II, III või IV nimekirja;

[…]

g) „I nimekiri“, „II nimekiri“, „III nimekiri“ ja „IV nimekiri“ tähendavad vastavalt nummerdatud psühhotroopsete ainete loetelusid, mis on lisatud käesolevale konventsioonile ja millesse võib teha parandusi vastavalt artiklile 2;

[…]“.

10 Konventsiooni artiklis 2 „Ainete kontrolli ulatus“ on muu hulgas ette nähtud kord, mida tuleb järgida aine ühest nimekirjast teise üleviimiseks või selle kande mõnest nimekirjast väljajätmiseks.

B. Liidu õigus

1. Raamotsus 2004/757

11 Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsuse 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta (ELT 2004, L 335, lk 8), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2017. aasta direktiiviga (EL) 2017/2103 (ELT 2017, L 305, lk 12) (edaspidi „raamotsus 2004/757“), põhjenduses 3 on märgitud:

„Uimastite ja nende lähteainete ebaseadusliku kaubitsemise kuriteokoosseisu kohta on vaja võtta vastu miinimumeeskirjad, mis võimaldaks liidu tasandil ühist lähenemisviisi sellise kaubitsemise vastu võitlemisel.“

12 Raamotsuse artikli 1 punktis 1 on mõiste „uimasti“ määratletud järgmiselt:

„a) aine, mis on hõlmatud [narkootiliste ainete konventsiooni] või [psühhotroopsete ainete konventsiooniga];

b) lisas loetletud ained“.

13 Raamotsuse artikli 2 „Uimastite ja nende lähteainete kaubitsemisega seotud kuriteod“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmised tahtlikult toime pandud õiguspäratud teod on karistatavad:

a) uimastite tootmine, valmistamine, ekstraheerimine, ettevalmistamine, pakkumine, müügiks pakkumine, turustamine, müük, kättetoimetamine mis tahes tingimustel, vahendamine, edasisaatmine, transiit, vedu, import või eksport;

b) unimaguna, kokapõõsa ja kanepitaime kasvatamine;

c) uimastite hoidmine või ostmine, pidades silmas üht punktis a loetletud tegevustest;

[…]“.

14 Raamotsuse artiklis 4 „Sanktsioonid“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 2 ja 3 määratletud kuriteo eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada artiklis 2 nimetatud kuritegude eest karistamine kriminaalkorras vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 1–3 aastat.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada artikli 2 lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud kuritegude eest karistamine kriminaalkorras vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 5–10 aastat, järgmistel juhtudel:

a) kuritegu hõlmab suuri uimastikoguseid;

b) kuritegu hõlmab uimasteid, mis tekitavad väga suurt kahju tervisele või mis on oluliselt kahjustanud paljude isikute tervist.

[…]“.

2. Otsus 2021/3

15 Otsuse 2021/3 põhjendustes 5, 7, 9, 11, 12, 21, 22 ja 32 on märgitud:

„(5) Narkootiliste ainete konventsioonile ja psühhotroopsete ainete konventsioonile lisatud nimekirjade muutmine mõjutab otseselt liidu õiguse kohaldamisala uimastikontrolli valdkonnas. Nimetatud konventsioonidele lisatud nimekirjades loetletud ainete suhtes kohaldatakse [raamotsust 2004/757]. Seetõttu võetakse nendele konventsioonidele lisatud nimekirjade iga muudatus otse üle liidu ühistesse õigusnormidesse.

[…]

(7) Liit ei ole narkootiliste ainete konventsiooni ega psühhotroopsete ainete konventsiooni osaline. Liidul on [narkootiliste ainete komisjonis], mille 63. istungjärgul on hääleõigus 12 liikmesriigil, vaatleja staatus. Seepärast on vaja, et [Euroopa Liidu N]õukogu annaks kõnealustele liikmesriikidele õiguse väljendada liidu seisukohta seoses ainete kandmisega narkootiliste ainete konventsioonile ja psühhotroopsete ainete konventsioonile lisatud nimekirjadesse, kuna otsused ainete nimetatud konventsioonide alusel rahvusvahelistesse nimekirjadesse kandmise kohta kuuluvad liidu pädevusse.

[…]

(9) WHO eksperdikomisjoni hinnangul ei põhjusta kanep ja kanepivaik eriti tõenäoliselt narkootiliste ainete konventsiooni IV nimekirja kantud teiste ainetega sarnaseid kahjulikke tagajärgi. Lisaks on suukaudsed kanepipreparaadid näidanud ravipotentsiaali valu ja muude terviseprobleemide, näiteks epilepsia ja hulgiskleroosist tingitud spasmide raviks.

[…]

(11) See soovitus ei muuda kanepi ja kanepivaigu rahvusvahelist kontrollitaset. Soovituses võetakse nõuetekohaselt arvesse teaduse arengut selles valdkonnas pärast kanepi ja kanepivaigu esmakordset lisamist narkootiliste ainete konventsiooni. Kanepi ja kanepivaigu väljajätmine narkootiliste ainete konventsiooni IV nimekirjast aitaks parandada kollektiivseid teadmisi nii kanepi terapeutilisest kasulikkusest kui ka sellega seotud kahjust.

(12) Seetõttu peaks liidu seisukoht olema jätta kanep ja kanepivaik välja narkootiliste ainete konventsiooni IV nimekirjast.

[…]

(21) […] narkootiliste ainete konventsiooni preparaatide määratlus [võib] hõlmata kõiki tooteid, mis on kanepi ekstraktid ja tinktuurid, kui kanepi „preparaate“, ning juhul kui järgitakse WHO eksperdikomisjoni soovitust viia dronabinool üle narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirja, kui dronabinooli ja selle stereoisomeeride „preparaate“. Seepärast soovitas WHO, et kanepiekstraktid ja -tinktuurid tuleks narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirjast välja jätta.

(22) WHO poolt pärast kõnealuse soovituse tegemist esitatud teave ja [INCB] analüüs selle soovituse mõju kohta selgitavad, et see soovitus ei muuda kanepiekstraktide ja -tinktuuride rahvusvahelist kontrollitaset ega mõjuta eeldatavasti liikmesriikide kontrolli- ja aruandluskohustusi. Lisaks tagab kanepiekstraktide ja -tinktuuride narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirjast väljajätmine suurema kindluse selliste toodete kontrollimisel, mis on saadud kuumust ja rõhku rakendades lahustit kasutamata.

[…]

(32) On asjakohane määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel [narkootiliste ainete komisjonis] seoses kanepi ja kanepiga seotud ainete nimekirjadesse kandmise muudatustega, kuna otsused, mis tehakse eespool nimetatud kanepi ja kanepiga seotud ainete nimekirjadesse kandmise kohta, mõjutavad otse liidu õiguse sisu, nimelt [raamotsust 2004/757].“

16 Otsuse artiklis 1 on sätestatud:

„Seisukoht, mille liikmesriigid võtavad liidu nimel 2.–4. detsembril 2020 toimuval narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul, kui kõnealusel organil palutakse võtta vastu otsused ainete kandmise kohta [narkootiliste ainete konventsioonile] ja [psühhotroopsete ainete konventsioonile] lisatud nimekirjadesse või ainete väljajätmise kohta kõnealustest nimekirjadest, on kooskõlas käesoleva otsuse lisaga."

17 Otsuse artiklis 2 on ette nähtud:

„Artiklis 1 osutatud seisukohta väljendavad ühiselt liidu huvides tegutsedes liikmesriigid, kes on [narkootiliste ainete komisjoni] liikmed."

18 Otsuse lisa on sõnastatud järgmiselt:

„Seisukoht, mille võtavad narkootiliste ainete komisjoni […] liikmeks olevad liikmesriigid ühiselt liidu huvides tegutsedes [narkootiliste ainete komisjoni] uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul, mis toimub 2.–4. detsembril 2020:

1) kanep ja kanepivaik tuleb narkootiliste ainete konventsiooni IV nimekirjast välja jätta […];

2) dronabinool ja selle stereoisomeerid (*delta*-9-tetrahüdrokannabinool) tuleb kanda narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirja, ning kui see soovitus vastu võetakse, tuleb see aine jätta välja psühhotroopsete ainete konventsiooni II nimekirjast;

3) tetrahüdrokannabinool (*delta*-9-tetrahüdrokannabinooli isomeerid) tuleb kanda narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirja, tingimusel et [narkootiliste ainete komisjon] võtab vastu soovituse kanda dronabinool ja selle stereoisomeerid (*delta*-9-tetrahüdrokannabinool) narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirja, ning kui see soovitus vastu võetakse, tuleb see aine jätta välja psühhotroopsete ainete konventsiooni I nimekirjast;

4) mõiste „ekstraktid ja tinktuurid" tuleb narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirjast välja jätta;

5) narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirja kanepit ja kanepivaiku käsitlevasse kandesse ei lisata joonealust märkust „preparaadid, mis sisaldavad peamiselt kannabidiooli ning mitte rohkem kui 0,2% *delta*-9-tetrahüdrokannabinooli, ei kuulu rahvusvahelise kontrolli alla.";

6) keemilise sünteesi teel või kanepipreparaadina valmistatud preparaate, mis on kokku pandud üht või mitut muud ainet sisaldavaks ravimpreparaadiks sellisel viisil, et *delta* -9-tetrahüdrokannabinooli ei saa eraldada kergesti kättesaadavate vahenditega või sellises koguses, mis võiks ohustada rahvatervist, ei kanta narkootiliste ainete konventsiooni III nimekirja.

Selleks, et tagada nimekirja kandmise sidusus ning vältida ohtu, et mõni ainetest võidakse kanda nii narkootiliste ainete konventsiooni kui ka psühhotroopsete ainete konventsiooni nimekirja, võivad liikmesriigid, kes on [narkootiliste ainete komisjoni] liikmed, nõustuda asjaomaste soovituste puhul ühise hääletusega."

3. Euroopa Kohtu kodukord

19 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 160 „Õigusakti kohaldamise peatamise või ajutiste meetmete taotlus“ lõikes 1 on sätestatud:

„ELTL artikli 278 ja EAA artikli 157 kohaselt esitatud taotlus institutsiooni õigusakti kohaldamise peatamiseks on vastuvõetav üksnes juhul, kui taotleja on esitanud Euroopa Kohtusse hagi selle õigusakti vaidlustamiseks.“

II. Vaidluse aluseks olevad asjaolud

20 WHO esitas 24. jaanuaril 2019 kuus soovitust numbritega 5.1–5.6 (edaspidi „WHO soovitused“) kanepi ja kanepiga seotud ainete klassifikatsiooni muutmiseks vastavalt narkootiliste ainete konventsioonile ja psühhotroopsete ainete konventsioonile (edaspidi koos „asjasse puutuvad konventsioonid“).

21 Asjasse puutuvate konventsioonide lisas on neli nimekirja, mis on nummerdatud I–IV ja milles on loetletud vastavalt narkootilised ained või neid sisaldavad preparaadid ning psühhotroopsed ained.

22 WHO soovituste eesmärk oli ühelt poolt tagada, et kõnealused ained oleksid allutatud kõige asjakohasemale rahvusvahelisele kontrollile, mis on asjasse puutuvates konventsioonides ette nähtud, võttes arvesse praegusi teaduslikke ja meditsiinilisi teadmisi ning haldustavasid, ning teiselt poolt tagada kanepiga seotud aineid sisaldavate preparaatide kättesaadavus, uurimine ja arendamine meditsiinilisel otstarbel.

23 Neid soovitusi arutati narkootiliste ainete komisjoni neljandal ja viiendal istungitevahelisel koosolekul, mis toimusid 24. juunil ja 23. septembril 2019. Nimetatud komisjonil, kelle ülesanded ja volitused on muu hulgas määratletud asjasse puutuvates konventsioonides, on pädevus muuta nendele konventsioonidele lisatud nimekirju WHO soovituste alusel, kusjuures WHO omakorda tegutseb vastavalt oma narkosõltuvuse eksperdikomisjoni soovitustele.

24 Narkootiliste ainete komisjon koosneb 53 riigist, mis on ÜRO liikmed ja mille valib välja ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu. 2020. aasta detsembris olid 12 liidu liikmesriiki, sealhulgas Ungari, selle komisjoni hääleõigusega liikmed, kusjuures kõik liidu liikmesriigid on asjasse puutuvate konventsioonide osalised. Liidul on omakorda selles komisjonis vaatleja staatus.

25 Käesoleva kohtuotsuse punktis 23 nimetatud koosolekutel andsid INCB ja ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo (UNODC) selgitusi ja hindasid WHO soovituste mõju.

26 Pärast seda, kui narkootiliste ainete komisjon oli 2020. aasta märtsis otsustanud WHO soovituste üle hääletamise edasi lükata, korraldas ta ajavahemikus 2020. aasta juunist oktoobrini kolm temaatilist arutelu, millele järgnes 8. oktoobril 2020 kõikidele huvigruppidele avatud istungitevaheline koosolek, kus võeti kokku varasemate arutelude tulemused.

27 Nende soovituste üle hääletamine lisati narkootiliste ainete komisjoni 2.–4. detsembriks 2020 uuesti kokku kutsutud 63. korralise istungjärgu päevakorda.

28 Sellega seoses arutasid liikmesriikide esindajad korduvalt WHO soovitusi nõukogu horisontaalses uimastite töörühmas. Nende soovituste mõju hindas ka Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA), mis hiljem asendati Euroopa Liidu Uimastiametiga (EUDA).

29 Komisjon võttis 16. oktoobril 2020 vastu ettepaneku võtta vastu nõukogu otsus seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul seoses ainete lisamisega 1961. aasta narkootiliste ainete ühtsesse konventsiooni, mida on muudetud 1972. aasta protokolliga, ja 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsiooni (COM(2020) 659 (final/2)).

30 Nõukogu horisontaalne uimastite töörühm arutas seda ettepanekut, mille üle nõukogu hääletas 23. novembril 2020 kirjaliku menetluse teel. Nõukogu võttis otsuse 2021/3 vastu kvalifitseeritud häälteenamusega vastavalt ELTL artikli 218 lõike 9 esimesele lõigule. Sel puhul hääletas Ungari ettepaneku vastu ja Bulgaaria Vabariik hoidus hääletamisest. Kõik liikmesriigid on selle otsuse adressaadid.

31 Otsuse 2021/3 artiklite 1 ja 2 kohaselt pidid 12 liikmesriiki, kes olid narkootiliste ainete komisjoni liikmed, ühiselt liidu nimel ja liidu huvides tegutsedes väljendama narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul selle otsuse lisas sisalduvat seisukohta. Kõnealuse otsuse lisa punktid 1–6 vastavad WHO soovitustele.

32 2. detsembril 2020 toimus narkootiliste ainete komisjonis hääletus WHO soovituste üle. WHO soovitused 5.2–5.6 lükati tagasi. Seevastu WHO soovitus 5.1 (edaspidi „soovitus 5.1“) võeti vastu minimaalse nõutava häälteenamusega (27 poolt- ja 25 vastuhäält ning üks hääletamisest hoidumine). Kõnealuse soovituse eesmärk oli eemaldada kanep ja kanepivaik narkootiliste ainete konventsiooni IV nimekirjast, mis sisaldab kõige ohtlikumate, raviotstarbeta ainete loetelu. WHO soovituse 5.4 (edaspidi „soovitus 5.4“) eesmärk oli jätta narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirjast välja terminid „ekstraktid ja tinktuurid“.

33 Ungari hääletas soovituste 5.1 ja 5.4 vastu. Lisaks märkis ta narkootiliste ainete komisjonis, et WHO soovituste vastuvõtmine suurendaks kanepi juba niigi kasvavat kasutamist ja tooks kaasa põhjendamatu sekkumise riigisisesesse poliitikasse.

III. Kohtueelne menetlus

34 Kuna komisjon leidis, et Ungari hääletamine ja seisukoht narkootiliste ainete komisjonis kujutavad endast otsusest 2021/3, aga ka ELTL artikli 3 lõikest 2 ja ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest tulenevate kohustuste rikkumist, saatis ta 18. veebruaril 2021 Ungarile ametliku kirja.

35 Ungari tuletas oma 19. aprilli 2021. aasta vastuses meelde, et ta esitas juba otsuse 2021/3 vastuvõtmise menetluse käigus WHO soovituste suhtes reservatsiooni, mistõttu hääletas ta viimati nimetatud otsuse vastu. Soovitus 5.1 saatis üldsusele vale sõnumi, et kanepi sotsiaalsed ja rahvatervisega seotud ohud on ülehinnatud, ning see võib avaldada negatiivset mõju kanepi tarbimise niigi tõusvale suundumusele.

36 Soovitus 5.4 vähendas nende kanepiekstraktide ja -lahuste rahvusvahelise kontrolli taset, mis ei sisalda tetrahüdrokannabinooli (edaspidi „THC“), hoolimata nende tarbimisega kaasnevatest sotsiaalsetest ja rahvatervisega seotud ohtudest.

37 Ungari kavatsus oli sellele soovitusele vastu seistes säilitada THCd mittesisaldavate kanepiekstraktide ja -lahuste rahvusvahelise kontrolli tase muutumatuna. Selle liikmesriigi hinnangul ei ole WHO ja selle partnerorganisatsioonid esitanud veenvaid teaduslikke tõendeid selle kohta, et kanep on tervisele vähem kahjulik, kui varem eeldati. Sellised ekstraktid ja lahused, mis ei sisalda THCd, võivad sisaldada muid psühhotroopse mõjuga aineid või neid võidakse kasutada lähteainena. Lõpuks ei edenda WHO soovitused kanepi raviotstarbelist kasutamist. Nende eesmärk on pigem niisuguse kasutamisega seotud uurimistöö, kuid need soovitused ei ole selle eesmärgi saavutamiseks sobivad.

38 Kuna Ungari valitsuse argumendid komisjoni ei veennud, esitas ta 12. novembril 2021 põhjendatud arvamuse. Põhjendatud arvamuses oli esiteks märgitud, et põhjused, miks Ungari ei järginud nõukogu võetud seisukohta, ei ole asjakohased, arvestades otsuse 2021/3 siduvat laadi. Teiseks väitis komisjon, et Ungari rikkus ELTL artikli 3 lõiget 2, kuna selle liikmesriigi tegevus puudutab valdkonda, milles liidul on ainuvälispädevus. Kolmandaks rikkus Ungari ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö kohustust, seda enam, et selle liikmesriigi ootamatu tegevus nõrgendas veelgi liidu positsiooni narkootiliste ainete komisjonis. Sellega seoses väljendas komisjon muret tõenäosuse suhtes, et Ungari käitub tulevikus sarnastel asjaoludel samamoodi.

39 Ungari vastas põhjendatud arvamusele 11. jaanuaril 2022, jäädes oma seisukoha juurde, mida ta pidas põhjendatuks nii tervishoiu- kui ka sotsiaalpoliitilistel kaalutlustel. Viidates riigisisesele uuringule, väljendas ta muret kanepi tarbimise suurenemise pärast ja rõhutas oma pühendumust narkomaania vähendamisele. Ungari tõi esile ka käesoleva kohtuasja eripära, rõhutades nende selgituste asjakohasust ja tähtsust, mille ta andis narkootiliste ainete komisjonis toimunud hääletamise kohta. Samuti vaidles ta vastu seisukohale, et ta võib tulevikus sarnastel asjaoludel samamoodi käituda.

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

40 Kuna Ungari argumendid komisjoni jätkuvalt ei veennud, otsustas ta 15. veebruaril 2023 esitada Euroopa Kohtule hagi, milles palus tuvastada, et kuna see liikmesriik rikkus esiteks otsusega 2021/3 kehtestatud liidu seisukohta, teiseks ELTL artikli 3 lõikes 2 määratletud liidu ainuvälispädevust ja kolmandaks ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet, on ta rikkunud liidu õigusest tulenevaid kohustusi. Samuti palub komisjon mõista kohtukulud välja Ungarilt.

41 Ungari palub Euroopa Kohtul:

– jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, kuna see ei ole kooskõlas ELTL artikliga 258 ega ELL artikli 4 lõikes 3 ette nähtud lojaalse koostöö põhimõttega;

– teise võimalusena jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata ja

– igal juhul mõista kohtukulud välja komisjonilt.

V. Hagi

A. Vastuvõetavus

1. Poolte argumendid

42 Ungari väitis, et käesolev hagi on vastuvõetamatu. Nimelt ei täpsustanud komisjon ei ametlikus kirjas ega põhjendatud arvamuses, mida Ungari pidi talle etteheidetava rikkumise lõpetamiseks tegema. Lisaks ei võimalda ükski meede Ungaril täita komisjoni arvates talle liidu õigusest tulenevat kohustust, kuna tema antud häält ei saa ilmselgelt muuta. 7. aprilli 2011. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Portugal (C-20/09, EU:C:2011:214, punkt 41) ja 25. oktoobri 2001. aasta kohtuotsusest Saksamaa *vs.* komisjon (C-276/99, EU:C:2001:576, punkt 24) tuleneb aga, et liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse eesmärk on saavutada menetlusaluse riigi käitumise muutumine.

43 Komisjon ei ole ka tõendanud, et Ungari käitumisel oleksid tegelikud ja märgatavad tagajärjed, mis kestaksid kauem kui vaidlusalune otsustusprotsess ning ohustaksid liidu välistegevuse ühtsust ja järjepidevust.

44 Lisaks põhineb komisjoni argument, mis puudutab „tõenäosust, et Ungari käitub tulevikus sarnastel asjaoludel samamoodi“, lihtsalt oletusel. Nimelt on menetlus, mida liikmesriik konkreetses olukorras järgib, tihedalt seotud selle olukorra ja kaalul olevate huvidega. Liikmesriigi seisukohta rahvusvahelistel läbirääkimistel ei määra seega kindlaks viis, kuidas ta varem konkreetsel juhul tegutses. Siiski on mõeldav, et kui asjaomane liikmesriik peab konkreetses küsimuses uuesti seisukoha võtma, võib ta teha sama otsuse, kui see on vajalik selle liikmesriigi oluliste huvide kaitsmiseks, kuid ta järgib täielikult liidu juhiseid kõigi muude muudatuste osas.

45 Lisaks, isegi kui oletada, et Ungari käitumine avaldas liidu välistegevuse ühtsusele ja järjepidevusele mõju, mis väljub käesoleva vaidluse raamidest, ei ole komisjon näidanud, kuidas saaks Ungari vastu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi seda heastada.

46 Lõpuks märkis Ungari, et ta väljendas oma erimeelsust enne otsuse 2021/3 vastuvõtmist ning tal ei olnud mingit võimalust seda vaidlustada muul moel, kui kaldudes otsuse 2021/3 lisas väljendatud seisukohast narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul kõrvale.

47 Komisjon palub Ungari esitatud vastuvõetamatuse vastuväite tagasi lükata, tuginedes peamiselt 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Saksamaa (C-620/16, EU:C:2019:256, punktid 45–52 ja 57).

48 Komisjon lisab, et ta peab väga murettekitavaks Ungari väidet, et tema käitumisest narkootiliste ainete komisjonis toimunud hääletamisel ei saa teha järeldusi tema edaspidise hoiaku kohta. Ungari möönab seega, et tal ei ole tingimata kavatsust järgida tulevikus liidu seisukohta, nagu see on kindlaks määratud nõukogu otsustes, vaid ta kavatseb vastupidi oma seisukoha kindlaks määrata juhtumipõhiselt. Ungari ei saa seega õiguspäraselt väita, et tema käitumine ei olnud liidu õiguse seisukohast taunitav või et sellel ei olnud liidule tagajärgi.

2. Euroopa Kohtu hinnang

49 Ungari esitatud vastuvõetamatuse vastuväide põhineb sisuliselt neljal argumendil, mida tuleb analüüsida üksteise järel.

50 Esiteks heidab Ungari komisjonile ette, et viimane ei täpsustanud, mida ta peaks talle etteheidetava rikkumise lõpetamiseks tegema.

51 Komisjon ei ole siiski kohustatud põhjendatud arvamuses märkima meetmeid, mis võimaldaksid etteheidetava rikkumise kõrvaldada (11. juuli 1991. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, C-247/89, EU:C:1991:305, punkt 22, ja 26. märtsi 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-559/07, EU:C:2009:198, punkt 23).

52 Nimelt on ELTL artikli 258 alusel esitatud hagi eesmärk tuvastada, et liikmesriik on rikkunud liidu õigusest tulenevaid kohustusi. Rikkumise tuvastamine kohustab vastavalt ELTL artikli 260 lõike 1 sõnastusele asjaomast liikmesriiki võtma Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalikud meetmed. Järelikult ei saa Euroopa Kohus – nagu ka komisjon – kohustada liikmesriiki, kelle vastu on esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, võtma konkreetseid meetmeid (14. aprilli 2005. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-104/02, EU:C:2005:219, punkt 49, ja 5. oktoobri 2006. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-105/02, EU:C:2006:637, punkt 44), mistõttu ei saa komisjon põhimenetluses paluda Euroopa Kohtul teha menetlusalusele liikmesriigile ettekirjutus (vt selle kohta 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-36/08, EU:C:2008:536, punkt 9, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik (ajutine mehhanism rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamiseks), C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, EU:C:2020:257, punkt 56).

53 Seevastu aluslepingutega kehtestatud õiguskaitsevahendite süsteemis võib komisjon ELTL artiklil 279 põhinevas ajutiste meetmete kohaldamise menetluses paluda Euroopa Kohtul kohaldada selliseid ajutisi meetmeid nagu ettekirjutus, et kaitsta huve, mis on kaitstud liidu õigusnormidega, mida on väidetavalt rikutud (vt selle kohta 29. juuni 1994. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Kreeka, C-120/94 R, EU:C:1994:275, punktid 42 ja 98, 20. novembri 2017. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola, C-441/17 R, EU:C:2017:877, punkt 96, ja Euroopa Kohtu asepresidendi 14. juuli 2021. aasta määrus komisjon *vs.* Poola, C-204/21 R, EU:C:2021:593, punkt 54).

54 Seega on käesolev hagi vastuvõetav, kuna komisjon piirdub sellega, et palub Euroopa Kohtul tuvastada liidu õiguse objektiivne rikkumine Ungari poolt (vt selle kohta 1. märtsi 1983. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia, 301/81, EU:C:1983:51, punkt 8, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik (ajutine mehhanism rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamiseks), C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, EU:C:2020:257, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

55 Teiseks väidab Ungari, et ta ei saa igal juhul enam lõpetada hagi esemeks olevat rikkumist ning et komisjon ei ole tõendanud, et Ungari käitumisel oleksid tegelikud ja märgatavad tagajärjed, mis kestaksid kauem kui asjaomane otsustusprotsess. See liikmesriik väidab lisaks, et talle etteheidetav käitumine ei mõjutanud liidu välistegevuse ühtsust ega järjepidevust.

56 Ühelt poolt ei saa liikmesriik, kes oma käitumisega kahjustab ELTL artikli 218 lõike 9 alusel vastu võetud otsusele omase eesmärgi saavutamist, pääseda liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusest põhjusel, et selle rikkumise tagajärjed on juba lõplikult avaldunud. Vastasel juhul

oleks komisjonil võimatu esitada talle ELTL artikli 258 alusel antud pädevuse raames asjaomase liikmesriigi vastu Euroopa Kohtule hagi, et tuvastada rikkumine, ning täita talle ELL artikliga 17 antud aluslepingute täitmise järelevalvaja funktsiooni täies ulatuses. Mis puudutab asjaolu, et liidu mainele ja usaldusväärsusele väidetavalt tekitatud kahju ei ole enam võimalik heastada, siis see ei saa mingil juhul kaasa tuua käesoleva hagi vastuvõetamatust. Nimelt ei saa olla lubatav, et liikmesriik võiks tugineda tema enda toimepandud teole kui pöördumatule faktile, et pääseda liikmesriigi kohustuste rikkumise hagist Euroopa Kohtus (vt selle kohta 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punktid 48, 49 ja 57).

57 Lisaks kahjustaks see, kui möönda, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mis on liikmesriigi vastu esitatud ELTL artikli 218 lõike 9 alusel vastu võetud otsuse rikkumise tõttu, on vastuvõetamatu, nii otsuste kohustuslikkust vastavalt ELTL artikli 288 neljandale lõigule kui ka üldiselt nende väärtuste järgimist, millele liit on ELL artikli 2 kohaselt rajatud, sealhulgas õigusriigi põhimõte. Sellisel juhul võiks liikmesriik pärast seda, kui ta on nõukogus osalenud sellist otsust puudutaval arutelul ja hääletamisel, milles määratakse kindlaks liidu seisukoht, ennast sellest otsusest pärast selle vastuvõtmist lahti siduda, olles samas kindel, et komisjon ei saa Euroopa Kohtule selle rikkumise peale ELTL artikli 258 alusel hagi esitada (vt selle kohta 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punktid 50 ja 51).

58 Teiselt poolt ei saa kõiki Ungari vaidlusaluse käitumise tagajärgi narkootiliste ainete komisjoni istungjärgul lugeda selle istungi lõppemisega lakanuks. Nimelt väljenduvad need nii liidu välistegevuse ühtsuse kui ka järjepidevuse tasandil selles rahvusvahelises organis. Seega lähevad need tagajärjed kaugemale konkreetsest otsustusprotsessist, samas kui ELTL artikli 218 lõike 9 alusel vastu võetud otsuse eesmärk on just nimelt nende huvide tagamine (vt selle kohta 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punktid 46, 47 ja 52 ning viidatud kohtupraktika).

59 Kolmandaks väidab Ungari, et komisjon ei ole tõendanud ka sellise rikkumise kordumise ohtu.

60 Selles osas piisab, kui tõdeda, et liikmesriigi kohustuste rikkumise kordumise oht ei ole liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastuvõetavuse eeltingimus.

61 Neljandaks tuletab Ungari meelde, et ta väljendas oma erimeelsust enne otsuse 2021/3 vastuvõtmist. Ta väidab sellega seoses, et tal ei olnud mingit võimalust otsust vaidlustada muul moel, kui väljendades narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul selles otsuses esitatu asemel omaenda seisukohta.

62 Selline argument kuulub siiski käesoleva hagi sisulise analüüsi valdkonda ega saa seega takistada hagi vastuvõetavust.

63 Kõiki eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb komisjoni hagi tunnistada vastuvõetavaks.

B. Sisulised küsimused

64 Komisjon põhjendab oma hagi kolme etteheitega, millest esimese kohaselt on rikutud otsusega 2021/3 kindlaks määratud liidu seisukohta, teise kohaselt on rikutud ELTL artikli 3 lõikes 2 ette nähtud liidu ainuvälispädevust ja kolmanda kohaselt on rikutud ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet.

65 Euroopa Kohus peab otstarbekaks alustada komisjoni teise etteheite analüüsimisest.

1. Teine etteheide, mille kohaselt on rikutud ELTL artikli 3 lõiget 2

a) Poolte argumendid

66 Komisjon väidab oma hagiavalduses, et kuna Ungari ei järginud otsust 2021/3, eiras ta liidu ainuvälispädevust, mis on ette nähtud ELTL artikli 3 lõikes 2. Asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjadesse tehtud muudatused mõjutavad nimelt otseselt liidu õigusnormide kohaldamisala uimastikontrolli valdkonnas. Ei ole oluline, kas need muudatused puudutavad aineid, mida juba kogu liidus kontrollitakse, või klassifitseeritakse need ained esimest korda.

67 Kuna liit ei ole asjasse puutuvate konventsioonide osaline, on liikmesriigid kohustatud esindama tema seisukohta rahvusvahelistes organites, mis on loodud nende konventsioonide täieliku rakendamise tagamiseks, vastavalt seisukohale, mille nõukogu on määratlenud ELTL artikli 218 lõike 9 alusel vastu võetud otsuses, nagu otsus 2021/3.

68 Ungari vaidleb kostja vastuses vastu komisjoni tõlgendusele, mille kohaselt kuulub asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjade muutmine liidu ainupädevusse. Ta väidab nimelt, et raamotsuse 2004/757 artikli 1 punkti 1 alapunktist a tuleneb, et aine väljajätmine nende konventsioonide IV nimekirjast ei mõjuta raamotsuse kohaldamisala, kui kõnealune aine on endiselt kantud mõnda teise nimetatud konventsioonidele lisatud nimekirja.

69 Seetõttu ei mõjuta samadele konventsioonidele lisatud nimekirjade muutmine vastavalt soovitustele 5.1 ja 5.4 liidu õigusnorme ega nende kohaldamisala. Kumbki neist soovitustest ei muuda mõistet „uimasti“ raamotsuse artikli 1 punkti 1 tähenduses.

70 Mis puudutab täpsemalt soovitust 5.4, siis see ei toonud kaasa ühtegi sisulist muudatust, kuna terminite „ekstraktid ja tinktuurid“ kavandatud väljajätmine puudutab aineid, mis ei ole hõlmatud mõistega „uimasti“ raamotsuse 2004/757 tähenduses. Sellega seoses leidis Euroopa Kohus 19. novembri 2020. aasta kohtuotsuses B S ja C A (kannabidiooli (CBD) turustamine) (C-663/18, EU:C:2020:938, punkt 75), et kuna kannabidiool (CBD) ei sisalda psühhoaktiivset ainet, oleks selle lisamine kanepi ekstraktina „uimastite“ määratluse alla vastuolus narkootiliste ainete konventsiooni eesmärgi ja üldise mõttega.

71 Lisaks nähtub otsuse 2021/3 põhjendustest 11 ja 22, et liidu seadusandjale oli selge, et soovitus 5.4 ei mõjuta liikmesriikide kontrolli- ega aruandluskohustusi.

72 Otsuse põhjendused 5 ja 7 kinnitavad, et liidu pädevuses on teatud ainete rahvusvaheline kandmine asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjadesse ja nimekirja kandmise otsuste tegemine ning see viitab olukorrale, kus uus aine kantakse ühte neist nimekirjadest. Muudatus, mis seisneb selles, et kõnealustesse nimekirjadesse kantakse aine, mis on juba kontrollitav, nagu kanep, ei too järelikult kaasa raamotsuse 2004/757 kohaldamisala muutmist.

73 Asjaolu, et komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et asjasse puutuvate konventsioonide muutmine muudab liidu eeskirjade reguleerimisala, mõjutab otsuse 2021/3 õiguspärasust ja teeb tema teise etteheite asjakohatuks.

74 Komisjon täpsustab oma repliigis, et nõukogu võib ELTL artikli 218 lõikel 9 põhineva otsuse vastu võtta nii liidu ainupädevuse kui ka jagatud pädevuse raames. Argument, et liidul puudub otsuse 2021/3 vastuvõtmiseks ainupädevus, on seega tulemusetu.

75 Teise võimalusena lisab komisjon, et liidule ELTL artikli 3 lõike 2 alusel kuuluva ainuvälispädevuse tuvastamiseks ei ole vaja olla veendunud, et liikmesriikide võetud rahvusvaheline kohustus mõjutab või muudab ühiseeskirju, vaid piisab pelgast mõjutamise või muutmise ohust. Samuti võivad rahvusvahelised kohustused liidu eeskirjade reguleerimisala mõjutada või muuta siis, kui need kohustused kuuluvad valdkonda, mis on juba suures osas selliste eeskirjadega hõlmatud, nagu Euroopa Kohus märkis 19. märtsi 1993. aasta arvamuses 2/91 (ILO konventsioon nr 170) (EU:C:1993:106, punktid 25 ja 26).

76 4. septembri 2014. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* nõukogu (C-114/12, EU:C:2014:2151, punkt 74) kohaselt peab liidu ainupädevuse olemasolu põhinema kavandatava rahvusvahelise lepingu ja kehtiva liidu õiguse vahelise suhte igakülgsel ja konkreetsel analüüsil.

77 Käesoleval juhul hõlmab raamotsuse 2004/757 artikli 1 punkti 1 kohaselt selle otsuse esemeline kohaldamisala muu hulgas aineid, mida on selles nimetatud „uimastiteks“ ja mida käsitlevad asjasse puutuvad konventsioonid.

78 Lisaks väidab Ungari komisjoni arvates ekslikult, et üksnes teatud ainete kandmine asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjadesse ja sellega seotud otsused kuuluvad liidu ainupädevusse. Ometi tuleneb otsuse 2021/33 põhjendustest 5, 7 ja 32 vastupidine järeldus.

79 Täpsemalt soovituse 5.1 kohta märgib komisjon, et narkootiliste ainete konventsiooni artikli 3 lõike 5 kohaselt võib selle konventsiooni I nimekirja kantud narkootilise aine kanda konventsiooni IV nimekirja, kui see võib eriti suure tõenäosusega olla kuritarvitamise objektiks ja kutsuda esile kahjulikke järelmõjusid, ning et sellist ohtu ei kompenseeri olulised terapeutilised eelised, mida muudel kui IV nimekirjas loetletud ainetel ei ole. Otsuse 2021/3 põhjendustest 9 ja 12 nähtub aga, et nüüd on teaduslikult tõendatud, et kanepil ja kanepivaigul ei ole IV nimekirja kantud teiste ainetega – nagu heroiin – sarnaseid kahjulikke tagajärgi. Seetõttu soovitati need IV nimekirjast välja jätta, jättes need samas konventsiooni I nimekirja.

80 Kanepi ja kanepivaigu väljajätmine narkootiliste ainete konventsiooni IV nimekirjast mõjutab ja muudab aga raamotsuse 2004/757 norme karistuste kohta, kuna neid aineid ei saa enam pidada tervisele väga suurt kahju tekitavateks uimastiteks, mille suhtes kohaldatakse raamotsuse artikli 4 lõike 2 punktis b ette nähtud karistusi, mitte raamotsuse artikli 4 lõikes 1 nimetatud kergemaid karistusi.

81 Soovituse 5.4 kohta märgib komisjon, et CBD on vaid üks taimeekstrakt teiste hulgas, mistõttu 19. novembri 2020. aasta kohtuotsusest B S ja C A (kannabidiooli (CBD) turustamine) (C-663/18, EU:C:2020:938) ei saa teha vähimatki järeldust teiste ekstraktide ja tinktuuride või nende THC sisalduse kohta. Neid aineid tuleb analüüsida ja klassifitseerida igal üksikjuhul eraldi. Peale selle rõhutas Ungari oma vastuses komisjoni ametlikule kirjale õigesti, et ekstraktid ja tinktuurid võivad sisaldada ka muid psühhotroopseid aineid kui THC ja järelikult kuuluvad need asjasse puutuvate konventsioonide kohaldamisalasse, hoolimata nende väljajätmisest konventsioonide I nimekirjast.

82 Lisaks on otsuse 2021/3 põhjenduses 21 märgitud, et narkootiliste ainete konventsioonis kasutatud termin „preparaat“ võib hõlmata kõiki tooteid, mis sisaldavad kanepi ekstrakte või tinktuure. Järelikult ei muuda nende ainete selle konventsiooni I nimekirjast väljajätmine nende rahvusvahelise kontrolli taset, kuna kõik kanepit või kanepivaiku sisaldavad tahked või vedelad segud ja seega kõik kanepist valmistatud preparaadid kuuluvad nimetatud konventsiooni kohaldamisalasse.

83 Oma vasturepliigis leiab Ungari, et tuleb kaaluda, kas asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjade muutmine WHO soovituste kohaselt kuulub tõepoolest liidu ainuvälispädevusse, ja seega, kas otsus 2021/3 on õiguspärane.

84 Selles otsuses on õigusliku alusena märgitud ELTL artikli 83 lõige 1 koostoimes ELTL artikli 218 lõikega 9. Viimati nimetatud sättest lähtudes tõlgendatuna ei anna ELTL artikli 83 lõige 1 liidule pädevust rahvusvahelise lepingu sõlmimiseks. Nimetatud otsuse põhjendusest 5, kuid ka põhjendusest 32 nähtub selgelt, et liidu ainuvälispädevuse aluseks peaks olema asjaolu, et asjasse puutuvate konventsioonide nimekirjade muutmine mõjutab otseselt liidu õiguse kohaldamisala uimastikontrolli valdkonnas.

85 See ELTL artikli 3 lõikes 2 sätestatud tingimus ei ole aga täidetud.

86 Kõigepealt ei sisaldunud arutluskäik, mille komisjon selle kohta repliigis esitas ja mis on kokku võetud käesoleva kohtuotsuse punktides 75–82, tema hagiavalduses. Seega on tegemist uue argumendiga, mis tuleb sellisena tunnistada vastuvõetamatuks.

87 Edasi ei vaidle komisjon Ungari arvates vastu sellele, et mõiste „uimasti“ määratlus raamotsuses 2004/757 jääb asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjade muutmise tagajärjel muutumatuks. Komisjon väidab nüüd hoopis, et nende nimekirjade mis tahes muutmine on oluline raamotsuse teiste sätete jaoks. Ta tsiteerib korduvalt raamotsuse artiklit 4, kuigi ta ei ole sellele seni tuginenud.

88 Samuti vaidleb Ungari vastu komisjoni tõlgendusele, mille kohaselt kanepi ekstraktide ja tinktuuride väljajätmine narkootiliste ainete konventsiooni I nimekirjast ei tähenda, et need ained ei kuulu enam selle konventsiooni kohaldamisalasse.

89 Lõpuks ei ole Euroopa Kohtul vaja analüüsida, kas liidu välispädevust saab põhjendada asjaoluga, et asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjade muutmine võib muuta liidu ühiseeskirjade kohaldamist. Nimelt, kui nii liidu õigusnormides, mille kohaldamist rahvusvaheline leping väidetavalt mõjutab, kui ka selles rahvusvahelises lepingus endas on ette nähtud miinimumsätted, siis ei saa väita, et rahvusvahelised normid takistavad liidu õiguse täielikku kohaldamist, nagu nähtub 19. märtsi 1993. aasta arvamusest 2/91 (ILO konventsioon nr 170) (EU:C:1993:106, punkt 18).

90 Nii raamotsuse 2004/757 pealkiri, milles on mainitud „miinimumeeskirjade kehtestamist“, kui ka selle põhjendus 3 näitavad selgelt, et selle eesmärk on niisuguste sätete vastuvõtmine.

91 Järelikult ei saa liidul mingil juhul olla ainuvälispädevust asjasse puutuvatele konventsioonidele lisatud nimekirjade muutmisel.

b) Euroopa Kohtu hinnang

92 Kõigepealt tuleb tagasi lükata vastuvõetamatuse vastuväide, mille Ungari esitas komisjoni teatud argumentide kohta, mille kohaselt liidul on ainupädevus määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel rahvusvahelises organis peetavatel läbirääkimistel. Nimelt ei pidanud komisjon oma hagiavalduses tõendama liidu ainupädevuse olemasolu, kuna tema argumendid põhinesid eeldusel, et otsus 2021/3 on kehtiv ja annab tunnistust liidu sellise ainupädevuse olemasolust. Seega piirdus komisjon repliigis täpsustusega, et tema hinnangul on ELTL artikli 3 lõikes 2 ette nähtud kolmas olukord käesolevas asjas kohaldatav.

93 Sisuliselt lahknevad poolte seisukohad selles, kuidas nad saavad aru uimastikontrolli valdkonnas liidu õiguse kohaldamisala muutmise mõistest. Ungari teeb ettepaneku arutleda üldiselt ja väidab, et seni, kuni raamotsuse 2004/757 kohaldamisala jääb muutumatuks, ei saa olla tegemist liidu õigusnormide muutmisega. Komisjon leiab seevastu, et kui aine klassifikatsiooni muudetakse, mõjutatakse ka liidu õiguse kohaldamisala. Selline muudatus mõjutab nimelt narkootilise aine ohtlikkuse tajumist ja seega kohaldatavate kriminaalkaristuste kindlaksmääramist.

94 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et ELTL artikli 218 lõike 9 sõnastuses ei ole tehtud mingit vahet liidu välispädevuse laadi alusel (vt analoogia alusel 5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* nõukogu, C-600/14, EU:C:2017:935, punkt 49, ja 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu (leping Armeeniaga), C-180/20, EU:C:2021:658, punkt 27). Seega ei ole oluline, kas liidul on selle sätte alusel otsuse vastuvõtmiseks ainu- või jagatud pädevus. Nii ühel kui ka teisel juhul võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal võtta vastu otsuse, millega „kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“.

95 Väärib meeldetuletamist, et ELTL artikli 3 lõikes 2 ette nähtud kolmanda juhu kohaselt kuulub rahvusvahelise lepingu sõlmimine liidu ainupädevusse, kui see leping võib mõjutada ühiseeskirju või muuta nende reguleerimisala.

96 See säte on kohaldatav ka juhul, kui sellise rahvusvahelise lepingu alusel loodud organ peab vastu võtma lepingu rakendusmeetmed (20. novembri 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu (Antarktika merekaitsealad), C-626/15 ja C-659/16, EU:C:2018:925, punkt 112). Lisaks ei takista see, et liit ei ole rahvusvahelise organisatsiooni liige, tal tegelikult teostada oma välispädevust liikmesriikide vahendusel, kes tegutsevad solidaarselt liidu huvides (vt selle kohta 19. märtsi 1993. aasta arvamus 2/91 (ILO konventsioon nr 170), EU:C:1993:106, punkt 5, ja 12. veebruari 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-45/07, EU:C:2009:81, punkt 31).

97 Oht, et rahvusvahelised kohustused võivad mõjutada liidu ühiseeskirju või muuta nende reguleerimisala, mis annab alust liidu ainuvälispädevuse kehtestamiseks, esineb juhul, kui need kohustused kuuluvad kõnealuste eeskirjade kohaldamisalasse (vt selle kohta 31. märtsi 1971. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, 22/70, EU:C:1971:32, punkt 30, ja 4. septembri 2014. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, C-114/12, EU:C:2014:2151, punkt 68). Pealegi ei ole vaja, et rahvusvahelise lepingu ja liidu õigusnormidega hõlmatud valdkonnad täielikult kattuksid (7. veebruari 2006. aasta arvamus 1/03 (uus Lugano konventsioon), EU:C:2006:81, punkt 126). Täpsemalt võivad rahvusvahelised kohustused liidu eeskirjade reguleerimisala mõjutada või muuta siis, kui need kohustused kuuluvad valdkonda, mis on juba suures osas selliste eeskirjadega hõlmatud (20. novembri 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu (Antarktika merekaitsealad), C-626/15 ja C-659/16, EU:C:2018:925, punkt 113 ning seal viidatud kohtupraktika).

98 Mõjutamise oht ELTL artikli 3 lõike 2 tähenduses on tuvastatav juhul, kui kõnealused rahvusvahelised kohustused, ilma et need oleksid tingimata vastuolus liidu ühiseeskirjadega, võivad mõjutada nende eeskirjade mõtet, reguleerimisala või tõhusust (vt selle kohta 14. oktoobri 2014. aasta arvamus 1/13 (kolmandate riikide ühinemine Haagi konventsiooniga), EU:C:2014:2303, punkt 85; 16. mai 2017. aasta arvamus 2/15 (vabakaubandusleping Singapuriga), EU:C:2017:376, ning 20. novembri 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu (Antarktika merekaitsealad), C-626/15 ja C-659/16, EU:C:2018:925, punkt 114).

99 Käesoleval juhul nähtub raamotsuse 2004/757 artikli 1 punkti 1 alapunktidest a ja b, et mõiste „uimasti“ on määratletud eelkõige viitega asjasse puutuvatele konventsioonidele. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 59 märkis, väljendasid liidu institutsioonid sellise viitega oma otsust tagada, et liit viib oma meetmed kooskõlla rahvusvahelise uimastikontrolli poliitikaga ja seega nende konventsioonidega.

100 Nagu on märgitud otsuse 2021/3 põhjendustes 5 ja 32, võetakse neile konventsioonidele lisatud nimekirjade iga muudatus tegelikult otse üle liidu ühistesse õigusnormidesse, mistõttu mõjutab selline muudatus otseselt raamotsuse 2004/757 sisu.

101 Mis puudutab sellega seoses esiteks soovitust 5.1, siis selle eesmärk oli muuta kanepi ja kanepiga seotud ainete klassifikatsiooni, jättes need välja narkootiliste ainete konventsioonile lisatud IV nimekirjast, milles on loetletud kõige kahjulikumad narkootilised ained, mida „teadaolevalt ei saa kasutada inimeste raviks“, nagu on selgitatud 1961. aasta narkootiliste ainete ühtse konventsiooni kommentaarides (ÜRO, 1975) seoses narkootiliste ainete konventsiooni artikli 3 lõike 3 punktidega i ja ii (punkt 7).

102 Kuigi raamotsuse 2004/757 artiklist 4 tuleneb, et põhimõtteliselt peavad liikmesriigid raamotsuse artiklis 2 nimetatud süütegude eest ette nägema vangistuse, mille ülemmäär on vähemalt üks kuni kolm aastat, on raamotsuse artikli 4 lõike 2 punktis b siiski täpsustatud, et liikmesriigid peavad võtma vajalikud meetmed, et tagada raamotsuse artikli 2 lõike 1 punktides a–c nimetatud kuritegude eest karistamine kriminaalkorras vangistusega, mille ülemmäär on vähemalt 5–10 aastat, kui kuritegu hõlmab uimasteid, mis tekitavad väga suurt kahju tervisele või mis on oluliselt kahjustanud paljude isikute tervist.

103 Seega väidab komisjon õigesti, et arvestades raamotsuses 2004/757 sisalduvat mõiste „uimasti“ määratlust, milles on viidatud eelkõige narkootiliste ainete konventsioonile, võis kanepi ja sellega seotud ainete selle konventsiooni IV nimekirjast väljajätmine kaasa tuua raamotsuse artikli 4 lõike 2 punktis b ette nähtud karistuste kohaldamata jätmise.

104 Sellest järeldub, et soovitus 5.1 võis mõjutada liidu õigusnormide tähendust ja reguleerimisala, ning sellest piisab, et tuvastada, et seisukoha võtmine selle soovituse vastuvõtmise kohta kuulub ELTL artikli 3 lõikes 2 nimetatud kolmanda juhuna liidu ainupädevusse.

105 Teiseks, mis puudutab soovitust 5.4, siis selle eesmärk oli jätta selle konventsiooni I nimekirjast välja terminid „ekstraktid ja tinktuurid“. Sisuliselt oli tegemist sellega, et kanepi ekstrakte ja tinktuure, millel puuduvad psühhoaktiivsed omadused, ei klassifitseerita enam narkootiliste ainete hulka ja seega anti luba nende turustamiseks, säilitades samas valvsuse kanepiekstraktide ja -tinktuuride suhtes, millel sellised omadused on. Seda tehes jäeti „ekstraktid ja tinktuurid“ raamotsuse 2004/757 kohaldamisalast välja, võttes arvesse raamotsuse artikli 1 punktis 1 sisalduvat viidet asjasse puutuvatele konventsioonidele.

106 Ent nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 63 sisuliselt märkis, oli sellise väljajätmise tagajärg muu hulgas see, et raamotsuse artikli 4 lõikes 1 ette nähtud nõuded kriminaalkaristustele, mida liikmesriigid peavad raamotsuse artiklis 2 nimetatud süütegude eest mõistma, muutusid kohaldamatuks.

107 Sellest järeldub, et soovitus 5.4 võis samuti mõjutada liidu õigusnormide tähendust ja reguleerimisala, ning sellest piisab, et tuvastada, et seisukoha võtmine selle soovituse vastuvõtmise kohta kuulub ELTL artikli 3 lõikes 2 nimetatud kolmanda juhuna liidu ainupädevusse.

108 Kuna olukord ei ole seega võrreldav 19. märtsi 1993. aasta arvamuse 2/91 (ILO konventsioon nr 170) (EU:C:1993:106) punktides 18 ja 21 tuvastatud olukorraga, ei saa Ungari tugineda Euroopa Kohtu järeldustele selles arvamuses, et vaielda vastu tõlgendusele, mille kohaselt liidul on otsuse 2021/3 vastuvõtmiseks ainuvälispädevus.

109 Seega, vastupidi sellele, mida väidab Ungari, oli liidul ainupädevus pidada narkootiliste ainete komisjonis läbirääkimisi soovituste 5.1 ja 5.4 üle ning võtta selles komisjonis nende vastuvõtmist pooldav seisukoht. Järelikult toimis nõukogu õigesti, kui ta võttis vastu otsuse 2021/3, et määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel narkootiliste ainete komisjonis peetavatel läbirääkimistel. Kuna Ungari seda otsust ei järginud, eiras ta niisiis liidu ainupädevust.

110 Seega tuleb nõustuda komisjoni teise etteheitega, mille kohaselt Ungari on rikkunud ELTL artikli 3 lõiget 2.

2. Esimene etteheide, mille kohaselt on rikutud otsuse 2021/3 artikleid 1 ja 2 ning ELTL artikli 288 neljandat lõiku

111 Kuna Ungari esitas kostja vastuses otsuse 2021/3 õigusvastasuse väite, tuleb kõigepealt analüüsida seda.

a) Otsuse 2021/3 õigusvastasuse väide

1) Poolte argumendid

112 Ungari väidab, et otsus 2021/3 on õigusvastane. Arvestades lühikest aega, mis kulus selle otsuse vastuvõtmisest narkootiliste ainete komisjoni 63. istungjärguni, mis toimus juba enne ELTL artikli 263 kuuendas lõigus tühistamishagi esitamiseks ette nähtud tähtaja möödumist, ei olnud Ungaril võimalik seda otsust tõhusalt vaidlustada. Lisaks sellele, et ta ei oleks saanud tühistamishagi selle lühikese ajavahemiku jooksul ette valmistada, ei oleks Euroopa Kohus saanud ka seda sisuliselt läbi vaadata ja seega nimetatud riigi tõhusat kohtulikku kaitset tagada. Isegi tühistamishagi esitamine koos ajutiste meetmete kohaldamise taotlusega ei oleks tingimata olnud otsuse 2021/3 soovimatu mõju kõrvaldamiseks piisav.

113 Lisaks väidab Ungari, et asjaolu, et ta ei esitanud otsuse 2021/3 peale tühistamishagi, ei takista tal käesolevas liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses tugineda ELTL artikli 277 alusel selle otsuse õigusvastasusele. See on nii seda enam, et pärast narkootiliste ainete komisjonis toimunud hääletust selle otsuse peale tühistamishagi esitamine ei oleks võimaldanud Ungaril oma seisukohta maksma panna ega liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse algatamisest pääseda.

114 Pealegi ei saa olla tegemist ELTL artiklis 263 ette nähtud menetlustähtaegadest kõrvalehoidmisega, kui liidu õigusaktiga tekitatud probleemid ei ole akti vastuvõtmise ajal tuvastatavad ja neid on võimalik tuvastada alles akti rakendamise etapis.

115 Kuna komisjon ei ole tõendanud otsuse 2021/3 peale tühistamishagi esitamise tõhusust, ei saa ta vastu vaielda ELTL artiklit 263 täiendava ELTL artikli 277 kohaldatavusele, sest vastasel juhul jääks Ungari ilma oma õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47.

116 Lisaks ei või kedagi süüdistada õigusvastase akti alusel. Kuna aga narkootiliste ainete komisjonis toimunud hääletus tõi lõplikult kaasa Ungari huvide kahjustamise selle otsusega, ei kahjusta nüüd enam Ungari huve mitte see otsus, vaid selle rikkumise tõttu algatatud rikkumismenetlus.

117 Igal juhul leiab Ungari, et ta on vastuseks komisjoni teisele etteheitele tõendanud, et otsus 2021/3 on õigustühine akt, mida Euroopa Kohus peaks omal algatusel analüüsima.

118 Komisjon väidab 6. märtsi 1979. aasta kohtuotsusele Simmenthal *vs.* komisjon (92/78, EU:C:1979:53, punkt 39) tuginedes, et otsuse 2021/3 õigusvastasuse väide on ilmselgelt vastuvõetamatu, kuna Ungaril oli vaieldamatult õigus seda tühistamishagiga vaidlustada.

2) Euroopa Kohtu hinnang

119 Väärib meeldetuletamist, et EL toimimise lepinguga kehtestatud õiguskaitsevahendite süsteem teeb vahet ELTL artiklites 258 ja 259 nimetatud hagidel, mille eesmärk on tuvastada, et liikmesriik on rikkunud oma kohustusi, ning ELTL artiklites 263 ja 265 nimetatud hagidel, mille eesmärk on kontrollida liidu institutsioonide õigusaktide või tegevusetuse õiguspärasust. Neil õiguskaitsevahenditel on eraldiseisvad eesmärgid ja nende suhtes kehtib erinev kord (30. juuni 1988. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, 226/87, EU:C:1988:354, punkt 14; 27. oktoobri 1992. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-74/91, EU:C:1992:409, punkt 10, ja 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 89).

120 Euroopa Kohus järeldas sellest, et liikmesriik ei saa teda selleks otseselt volitava aluslepingu sätte puudumise korral tulemuslikult tugineda temale adresseeritud otsuse või direktiivi õigusvastasusele vastuväitena liikmesriigi kohustuste rikkumise hagile, mis on esitatud selle otsuse või direktiivi järgimata jätmise tõttu, ning et see saaks olla teisiti ainult juhul, kui asjaomasel õigusaktil on eriti suured ja ilmsed puudused, mille tõttu võib seda pidada õigustühiseks (vt 30. juuni 1988. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, 226/87, EU:C:1988:354, punkt 16; 27. oktoobri 1992. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-74/91, EU:C:1992:409, punkt 11, ja 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 89).

121 Euroopa Kohus on samuti leidnud, et kuuludes nõukokku, kes on vastu võtnud otsuse, millega määratakse kindlaks rahvusvahelises organis peetavatel läbirääkimistel liidu nimel võetav seisukoht, oli liikmesriik tingimata otsusest teadlik, isegi kui ta ei olnud formaalselt selle adressaat, ning tal oli täielikult võimalik esitada selle otsuse peale tühistamishagi ELTL artikli 263 kuuendas lõigus ette nähtud kahekuulise tähtaja jooksul (vt selle kohta 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 90).

122 Lisaks, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 119, on liikmesriigi kohustuste rikkumise hagil konkreetne eesmärk, mis seisneb üksnes selles, et Euroopa Kohus tuvastaks, et liikmesriik on oma kohustusi rikkunud. Seega ei saa süüdistatav riik niisugust hagi kasutada selleks, et kompenseerida oma passiivsust ja asjaolu, et ta ei ole akti, mille eiramist komisjon talle ette heidab, tühistamishagiga otseselt vaidlustanud.

123 Kuna liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi ei puuduta kuidagi liidu institutsiooni, organi või asutuse akti kohaldatavust ja kuna vastavalt ELTL artiklile 277 on õigusvastasuse väite eesmärk just saavutada sellise akti kohaldamatus, siis ei saa liikmesriigil olla lubatud esitada sellise hagi menetluses selle liidu akti – milline see ka ei oleks – õigusvastasuse väidet, välja arvatud juhul, kui selles on eriti suured ja ilmsed puudused, mille tõttu võib seda pidada õigustühiseks, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 120.

124 Liikmesriik, kes soovib kasutada võimalikku liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, et vaidlustada sellise teisese õigusakti õiguspärasus, mille järgimata jätmine andis alust hagi esitamiseks, eirab kehtivuse eeldust, mis esineb kõigi teiseste õigusaktide puhul. See eeldus tähendab, et kõigil liidu õiguse subjektidel on kohustus tunnustada liidu teiseste õigusaktide täielikku toimet seni, kuni Euroopa Liidu Kohus ei ole tuvastanud nende kehtetust (vt selle kohta 13. veebruari 1979. aasta kohtuotsus Granaria, 101/78, EU:C:1979:38, punktid 4 ja 5, ning 7. juuni 1988. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, 63/87, EU:C:1988:285, punktid 10 ja 11), ja austada nende täitmisele pööratavust seni, kuni liidu kohus ei ole otsustanud nende täitmist peatada (21. septembri 1989. aasta kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, 46/87 ja 227/88, EU:C:1989:337, punkt 64). Need aktid tekitavad seega õiguslikke tagajärgi seni, kuni neid ei ole tagasi võetud, tühistamishagi menetlemise tulemusel tühistatud ega eelotsusemenetluse tulemusel või õigusvastasuse väite alusel kehtetuks tunnistatud (5. oktoobri 2004. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-475/01, EU:C:2004:585, punkt 18, ja 10. septembri 2019. aasta kohtuotsus HTTS *vs.* nõukogu, C-123/18 P, EU:C:2019:694, punkt 100).

125 Nii toimides on asjaolu, et liikmesriigil ei ole võimalik tugineda selle akti õigusvastasusele, mille eiramise tõttu algatas komisjon tema suhtes liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise menetluse, osa põhimõttest, mille kohaselt – välja arvatud sõnaselgelt ette nähtud juhtudel – keelab aluslepingute ülesehitus liikmesriikidel ise õigusemõistjaks hakata (13. novembri 1964. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Luksemburg ja Belgia, 90/63 ja 91/63, EU:C:1964:80, lk 1232).

126 Kui liikmesriik leiab, et teisene õigusakt on mingis aspektis liidu õigusega vastuolus, on tal õigus tegutseda kas nõukogus, komisjoni hoiatades või lõpuks kohtumenetluses, et saavutada vastuolude kõrvaldamine. Seevastu ei või liikmesriik mingil juhul võtta ühepoolselt parandus- või kaitsemeetmeid, mille eesmärk on teise liikmesriigi või liidu institutsiooni võimalikku liidu õigusnormide eiramist heastada (vt selle kohta 25. septembri 1979. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, 232/78, EU:C:1979:215, punkt 9; 12. veebruari 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-45/07, EU:C:2009:81, punkt 26, ja 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 88), seadmata kahtluse alla liidu õiguskorra olulist nõuet, milleks on liidu õiguse ühetaoline kohaldamine (21. veebruari 1991. aasta kohtuotsus Zuckerfabrik Süderdithmarschen ja Zuckerfabrik Soest, C-143/88 ja C-92/89, EU:C:1991:65, punkt 26).

127 Ent nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 96 sisuliselt märkis, kui liikmesriik ei esita talle adresseeritud akti peale tühistamishagi ELTL artikli 263 kuuendas lõigus ette nähtud kahekuulise tähtaja jooksul, ei saa ta selle õiguspärasust hiljem liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi menetluses kahtluse alla seada, sest vastasel juhul seataks ohtu liidu õiguse ühtne ja ühetaoline kohaldamine, mis on liidu õiguskorra üks põhitunnuseid. Võimaldades liikmesriikidel liidu pakutavatest eelistest kasu saada, panevad aluslepingud neile ka kohustuse järgida liidu õigusnorme. Asjaolu, et liikmesriik rikub oma riigisiseste huvide arusaama kohaselt ühepoolselt tasakaalu tema liitu kuulumisest tulenevate eeliste ja kohustuste vahel, seab ohtu liikmesriikide võrdsuse liidu õiguse ees, rikkudes solidaarsuskohustusi, mida liikmesriigid on liiduga ühinemise tõttu aktsepteerinud ja mis kuuluvad liidu õiguskorra põhialuste hulka. Selline hoiak võib pealegi

diskrimineerida liikmesriikide kodanikke ja eeskätt just selle sama riigi kodanikke, kes ei järgi liidu õigusnorme (7. veebruari 1973. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, 39/72, EU:C:1973:13, punktid 24 ja 25).

128 Lisaks kontekstis, mida iseloomustab kiireloomulisus, mis tuleneb sellest, et ühelt poolt nõukogu otsus, millega määratakse kindlaks liidu nimel rahvusvahelises organis peetavatel läbirääkimistel võetav seisukoht, ja teiselt poolt selles organis hääletamine on samaaegsed või peaaegu samaaegsed, peab liikmesriik, kellel on kahtlusi sellise otsuse kehtivuse suhtes, kasutama aega, mis jääb komisjoni poolt otsuse eelnõu lõpliku või peaaegu lõpliku versiooni esitamise ja nõukogus hääletamise vahele, mille tulemusena otsus võidakse vastu võtta, et koostada oma hagiavaldus ja taotlus peatada otsuse kohaldamine vastavalt kodukorra artikli 160 lõikele 1. Seda silmas pidades peab komisjon üldiselt püüdma esitada oma ettepaneku piisavalt vara, et nõukogu saaks oma otsustusprotsessi lõpule viia, et määrata aegsasti kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel sellises organis läbirääkimiste pidamiseks ja hääletamiseks.

129 Nimetatud otsuse kohaldamise peatamise tulemuseks oleks see, et otsus jääks ajutiselt ilma kehtivuse eeldusest. Sellises olukorras on liikmesriikidel ja liidu institutsioonidel ELL artikli 4 lõike 3 kohaselt siiski jätkuvalt vastastikused lojaalse koostöö kohustused (vt selle kohta 10. veebruari 1983. aasta kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament, 230/81, EU:C:1983:32, punktid 37 ja 38). Täpsemalt on liikmesriikide ülesanne tagada, et enne kui Euroopa Kohus teeb sisulise otsuse, ei kahjustataks liidu ühtse esindatuse nõuet, samas kui komisjon peab kasutama oma rolli asjaomase välistegevuse läbirääkijana, et säilitada võimalikult suures ulatuses Euroopa Kohtu menetluse soovitav toime, näiteks püüdes saavutada hääletamise edasilükkamine asjaomases rahvusvahelises organis.

130 Lisaks tuleb rõhutada, et asjaolu, et liikmesriigil ei ole võimalik liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses esitada õigusvastasuse väidet, ei mõjuta siiski tema õigust vaidlustada selle tõlgenduse põhjendatus, mille komisjon on andnud teisesele õigusaktile, mida liikmesriik on väidetavalt rikkunud. Nimelt, kui teisest õigusakti saab tõlgendada mitmeti, tuleb seda võimaluse korral tõlgendada nii, et see on kooskõlas aluslepingute sätetega. Samuti nõuab liidu sõlmitud rahvusvaheliste lepingute esimus teiseste õigusaktide suhtes, et viimaseid tõlgendataks võimaluse korral kooskõlas nende lepingutega (vt selle kohta 13. detsembri 1983. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, 218/82, EU:C:1983:369, punkt 15; 10. septembri 1996. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-61/94, EU:C:1996:313, punkt 52, ning 17. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus PT Pelita Agung Agrindustri ja PT Permata Hijau Palm Oleo *vs.* komisjon, C-112/23 P, EU:C:2024:899, punkt 38).

131 Lõpuks, ilma et oleks vaja põhjalikumalt analüüsida argumente, mis Ungari on esitanud otsuse 2021/3 õigusvastasuse väite põhjendamiseks, tuleb tõdeda, et see liikmesriik ei esita ühtegi tõendit selle kohta, et nimetatud otsusel oleks sedavõrd suuri ja ilmseid puudusi, mis seaksid isegi selle olemasolu kahtluse alla (vt analoogia alusel 11. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-601/14, EU:C:2016:759, punkt 34).

132 Järelikult tuleb Ungari väide, et otsus 2021/3 on õigusvastane, tunnistada vastuvõetamatuks.

b) Otsuse 2021/3 artiklite 1 ja 2 ning ELTL artikli 288 neljanda lõigu rikkumine

1) Poolte argumendid

133 Komisjon väidab, et Ungari rikkus otsust 2021/3, kuna ta ei järginud narkootiliste ainete komisjonis hääletamisel seisukohta, mille nõukogu oli selles otsuses kindlaks määranud. Sellega seoses ei ole oluline, et soovitustele 5.1 ja 5.4 vastuseisu põhjendamiseks tugines Ungari tervishoiu- ja sotsiaalkaalutlustele. Komisjon tuletab nimelt meelde, et ELTL artikli 288 neljanda lõigu kohaselt on liidu otsus tervikuna siduv, mistõttu ei saa seda kohaldada valikuliselt, nagu seda tegi Ungari.

134 Ungari vaidleb vastu sellele, et ta on otsust rikkunud, kuna see kujutab endast õigustühist akti. Kuna liidul puudub pädevus seda otsust vastu võtta, siis on see vastu võetud ELL artikli 5 lõiget 2 rikkudes.

2) Euroopa Kohtu hinnang

135 Otsus 2021/3 võeti vastu ELTL artikli 218 lõike 9 alusel, milles on ette nähtud mitte lihtsa soovituse, vaid just sellise „otsuse“ vastuvõtmine, millega kehtestatakse rahvusvahelise lepinguga loodud organis liidu nimel võetav seisukoht. Sellel otsusel on seega siduvad õiguslikud tagajärjed, kuna sellega on liikmesriikide jaoks kindlaks määratud liidu seisukoht narkootiliste ainete komisjoni 63. istungjärgul ja see kohustab neid seda seisukohta kaitsma. Lisaks avaldati nimetatud otsus *Euroopa Liidu Teataja* L-seerias siduva aktina (vt selle kohta 1. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, C-370/07, EU:C:2009:590, punkt 44, ja 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punktid 78 ja 80).

136 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 109 ja 131, oli liidul tõepoolest pädevus otsuse 2021/3 vastuvõtmiseks ELTL artikli 3 lõike 2 alusel.

137 Lisaks, vastupidi sellele, mida väidab Ungari, eeldatakse otsuse kehtivust vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 124 meenutatud kohtupraktikale, mistõttu peab see liikmesriik austama otsuse täitmisele pööratavust, kuna Euroopa Kohus ei ole selle täitmist peatanud.

138 Järelikult tuleb komisjoni esimese etteheitega nõustuda.

3. Kolmas etteheide, mille kohaselt on rikutud ELL artikli 4 lõikega 3 tagatud lojaalse koostöö põhimõtet

a) Poolte argumendid

139 Komisjon leiab, et Ungari on rikkunud ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet, kuna ta ei hääletanud narkootiliste ainete komisjonis vastavalt otsusele 2021/3 ja väljendas avalikult oma erimeelsust WHO soovituste suhtes, mis olid päevakorras.

140 Nagu tuleneb 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Saksamaa (C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 94), on liikmesriikide kohustus järgida ELTL artikli 218 lõike 9 alusel vastu võetud otsust liidu ühtse esindatuse nõude konkreetne väljendus.

141 Ungari tegevust raskendab veelgi asjaolu, et ta hääletas narkootiliste ainete komisjonis ilma liidu institutsioone eelnevalt hoiatamata ega nendega konsulteerimata. Ungari sai narkootiliste ainete komisjonis sõna võtta üksnes liidu nimel ning liidu ainuvälispädevust arvestades oleks ta tohtinud väljendada üksnes liidu seisukohta.

142 Lisaks ei võtnud Ungari ei narkootiliste ainete komisjoni koosolekul ega hiljem ühtegi meedet, et heastada oma käitumise tagajärgi või vähemalt leevendada neid ja hajutada kahtlusi oma tulevase tegevuse suhtes. Ungari ei ole seega tunnistanud, et tema käitumine narkootiliste ainete komisjonis oli õigusvastane, ning on isegi rõhutanud oma tegevuse õiguspärasust.

143 Komisjon toonitab, et Ungari ametiasutused olid seisukohast, mis kavatseti liidu nimel võtta, teadlikud juba enne seda, kui komisjoni ettepanek nõukogule esitati. Seega, kui Ungaril oleks olnud tegelik kavatsus seda vaidlustada, oleks tal olnud enne narkootiliste ainete komisjoni koosolekut piisavalt aega oma hagi ettevalmistamiseks.

144 Lõpuks, kuna WHO avaldab oma aruanded tavaliselt alles novembri lõpus, on komisjoni ettepaneku koostamiseks ja institutsioonidevaheliseks kooskõlastamiseks, et valmistada ette liidu seisukoht narkootiliste ainete komisjoni järgmise aasta märtsis toimuvaks istungiks, äärmiselt vähe aega. Sageli ei lõpe ELTL artikli 263 kuuendas lõigus ette nähtud kahekuuline tähtaeg – mille jooksul võib esitada tühistamishagi nõukogu otsuse peale, milles see seisukoht võeti –, mida arvutatakse alates otsuse teatavakstegemisest, enne narkootiliste ainete komisjoni kevadise istungjärgu algust. Kõnealuse tähtaja kulgemine ei takista siiski otsuse õiguslike tagajärgede tekkimist ega seda, et otsuse adressaatideks olevad liikmesriigid peavad seda järgima.

145 Ungari vaidleb vastu sellele, et ta on eiranud lojaalse koostöö põhimõtet.

146 Esiteks takistab otsuse 2021/3 õigusvastasus, mis tuleneb ELTL artikli 3 lõike 2 rikkumisest, seda, et saaks tuvastada kõnealuse põhimõtte mis tahes rikkumise selle liikmesriigi poolt. See õigusvastasus tähendab seega, et nimetatud liikmesriik võis narkootiliste ainete komisjonis oma seisukohta vabalt väljendada.

147 Teiseks väidab Ungari, et ta ei ole ainus, kes olukorra eest vastutab. Sellega seoses märgib ta, et komisjon esitas nõukogule otsuse ettepaneku hilinemisega. Järelikult toimus hääletamine narkootiliste ainete komisjonis enne, kui möödus kahekuuline hagi esitamise tähtaeg, mis Ungaril otsuse 2021/3 vaidlustamiseks oli. Selline praktika eirab liikmesriikide õigust tõhusale kohtulikule kaitsele. Samuti tuleb lojaalse koostöö põhimõtte tõlgendamisel lähtuda õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele, mis on tagatud põhiõiguste harta artikliga 47. Need vähesed päevad, mis jäid otsuse vastuvõtmise ja muudatuste üle hääletamise vahele, ei olnud piisavad, et esitada hagi ja ajutiste meetmete kohaldamise taotlus ning et Euroopa Kohus saaks nende üle otsustada.

148 Lisaks täpsustab Ungari, et niisuguse tiheda ajakava tõttu võttis ta WHO soovituste kohta oma lõpliku seisukoha alles vahetult enne istungit, võttes sellega seoses arvesse 19. novembri 2020. aasta kohtuotsust B S ja C A (kannabidiooli (CBD) turustamine) (C-663/18, EU:C:2020:938).

149 Pealegi tuleb käesolevat kohtuasja eristada kohtuasjast, milles tehti 5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* nõukogu (C-600/14, EU:C:2017:935). Nende kahe kohtuasja ühine joon on tõepoolest see, et asjaomasel liikmesriigil ei olnud piisavalt aega vaidlustada vaidlusaluseid otsuseid ega taotleda otsuste täitmise peatamist. Vastupidi kohtuasjale, milles tehti see

kohtuotsus, jäävad otsusega 2021/3 narkootiliste ainete komisjoni istungjärgul tekitatud pöördumatud tagajärjed käesoleval juhul siiski püsima ning see kahjustab õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

150 Kolmandaks ei ole WHO esitanud ühtegi konkreetset tervishoidu puudutavat, sotsiaalset ega õiguslikku argumenti, mis kinnitaks tema soovituste praktilist kasulikkust – soovitused, mille ainus tagajärg võib olla see, et üldsusele saadetakse sõnum, et kanepiga seotud ohud ühiskonnale ja rahvatervisele olid asjasse puutuvate konventsioonide väljatöötamise ajal ülehinnatud ning et need konventsioonid on seega kanepi suhtes kehtestatud kontrolli osas liiga ranged.

151 Neljandaks ei saa WHO soovitused soodustada kanepipõhiste preparaatide kättesaadavust ravi eesmärgil, kuna soovituste eesmärk on üksnes hõlbustada sellise kasutusala uurimist.

b) Euroopa Kohtu hinnang

152 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt kinnitanud, kohustab ELL artikli 4 lõige 3 kõigis valdkondades, mis vastavad aluslepingute eesmärkidele, liikmesriike aitama kaasa liidu eesmärkide saavutamisele ja hoiduma mis tahes meetmetest, mis võiksid ohustada nende eesmärkide saavutamist (31. märtsi 1971. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, 22/70, EU:C:1971:32, punkt 21; 19. märtsi 1993. aasta arvamus 2/91 (ILO konventsioon nr 170), EU:C:1993:106, punkt 10, ning 5. novembri 2002. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Taani, C-467/98, EU:C:2002:625, punkt 110, ja 8. märtsi 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ühendkuningriik (võitlus alahindamises seisneva pettuse vastu), C-213/19, EU:C:2022:167, punkt 527).

153 Järelikult, kui ilmneb, et rahvusvahelise lepingu või konventsiooni ese kuulub osaliselt liidu ja osaliselt liikmesriikide pädevusse, on oluline tagada tihe koostöö liikmesriikide ja liidu institutsioonide vahel nii lepingu läbirääkimis- ja sõlmimisprotsessis kui ka sellega võetud kohustuste täitmisel. Selline koostöökohustus tuleneb liidu ühtse rahvusvahelise esindatuse nõudest (19. märtsi 1993. aasta arvamus 2/91 (ILO konventsioon nr 170), EU:C:1993:106, punkt 36, ja 15. novembri 1994. aasta arvamus 1/94 (lepingud WTO asutamislepingu lisas), EU:C:1994:384, punkt 108, ning 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rootsi, C-246/07, EU:C:2010:203, punkt 73).

154 Liikmesriigil lasuvad erilised tegutsemis- ja hoidumiskohustused ei luba tal esitada rahvusvahelise lepinguga loodud organis ühepoolset ettepanekut, mis ühendab ta lahti nõukogus välja töötatud ühisstrateegiast. Selline olukord võib nimelt kahjustada liidu ja tema liikmesriikide ühtse rahvusvahelise esindatuse põhimõtet, aga ka nõrgendada nende läbirääkimisjõudu teiste konventsiooniosaliste suhtes (vt selle kohta 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rootsi, C-246/07, EU:C:2010:203, punktid 103 ja 104).

155 Lojaalse koostöö põhimõttest liikmesriikidele tulenevad kohustused, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 152–154, kehtivad neile *a fortiori* valdkonnas, milles liidul on ainupädevus.

156 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 156 sisuliselt märkis, viidates 14. märtsi 1973. aasta kohtuotsusele Westzucker (57/72, EU:C:1973:30, punkt 17), ei tulene mitte ainult liidu mõistest endast, vaid ka nõukogus häälteenamusega hääletamise korra kohaldamisest, et liikmesriigid panevad oma huve maksma aluslepingutega liidu eesmärkide rakendamiseks loodud kollektiivsete arutamismehhanismide raames.

157 Veel väärib meeldetuletamist, et nõukogu poolt ELTL artikli 218 lõike 9 alusel vastu võetud otsuse järgimine liikmesriikide poolt on lojaalse koostöö kohustusest tuleneva liidu ühtse esindatuse nõude konkreetne väljendus (vt analoogia alusel 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 94).

158 Sellest järeldub, et kuna Ungari esiteks ei hääletanud narkootiliste ainete komisjonis vastavalt otsusele 2021/3 ja teiseks väljendas avalikult oma erimeelsust WHO soovituste suhtes, mis olid päevakorras, rikkus ta ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet. Niisugune käitumine kahjustas liidu välistegevuse tõhusust ning liidu usaldusväärsust ja mainet rahvusvahelisel areenil.

159 Mis puudutab lisaks komisjoni argumenti, et Ungari ei võtnud ühtegi meedet, et heastada oma käitumise tagajärgi või vähemalt leevendada neid ja hajutada kahtlusi oma tulevase tegevuse suhtes, siis selle eesmärk on vastata Ungari väidetele, mille kohaselt vaidlusalune hääletus narkootiliste ainete komisjonis on üksikjuhtum ja selle liikmesriigi esitatud selgituste põhjal ei anna miski alust järeldada, et ta võiks tulevikus sarnaselt käituda. Piisab, kui tõdeda, et need asjaolud ei mõjuta mingil juhul lojaalse koostöö kohustuse rikkumist, mis tuleneb selle liikmesriigi käitumisest ja mis on tuvastatud käesoleva kohtuotsuse punktis 157.

160 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb komisjoni kolmanda etteheitega nõustuda.

161 Kõiki eespool toodud kaalutlusi silmas pidades tuleb asuda seisukohale, et kuna Ungari ei järginud narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul liidu seisukohta kanepi ja kanepiga seotud ainete nimekirjadesse kandmise muutmise kohta, siis on Ungari esiteks rikkunud kohustusi, mis tulenevad otsusest 2021/3, mis on talle siduv vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 9 koostoimes ELTL artikli 288 neljanda lõiguga, teiseks rikkunud ELTL artikli 3 lõikes 2 ette nähtud liidu ainuvälispädevust ning kolmandaks eiranud ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet.

Kohtukulud

162 Kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Ungari on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kuna Ungari ei järginud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Majandus- ja Sotsiaalnõukogu Narkootiliste Ainete Komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul Euroopa Liidu seisukohta kanepi ja kanepiga seotud ainete nimekirjadesse kandmise muutmise kohta, siis on Ungari esiteks rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 23. novembri 2020. aasta otsusest (EL) 2021/3 Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta narkootiliste ainete komisjoni uuesti kokku kutsutud 63. istungjärgul seoses kanepi ja kanepiga seotud ainete kandmisega 1961. aasta narkootiliste ainete ühtsesse konventsiooni, mida on muudetud 1972. aasta protokolliga, ja 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsiooni, st otsusest, mis on talle siduv vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 9 koostoimes ELTL artikli 288 neljanda lõiguga, teiseks rikkunud ELTL artikli 3 lõikes 2 ette nähtud Euroopa Liidu ainuvälispädevust ning kolmandaks eiranud ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet.**

2. **Mõista kohtukulud välja Ungarilt.**

Allkirjad